

بررسی آسیب موش‌های کیسه‌دار به درختان پسته

تیم اجرایی:

دکتر مهدی صرفی

کاوه عضدی

دانشگاه دامغان

مرکز نوآوری پسته دامغان

انواع موش‌های کیسه‌دار (کلاهو)

- کلاهو یا سنجاب خاکی یکی از انواع موش‌های کیسه‌دار بوده که از ویژگی‌های بارز آن می‌توان به دم نسبتاً پرپشت و خزدار آن‌ها اشاره کرد. بیشترین فعالیت کلاهو در طول روز اتفاق می‌افتد؛
- از آسیب‌های کلاهو به درخت پسته می‌توان به کندن پوست تنه، تغذیه از پوشش گیاهی اطراف درخت، جویدن شلنگ‌های آبرسانی قطره‌ای، و ایجاد حفره‌های فراوان در زمین کشاورزی اشاره کرد؛

انواع موش‌های کیسه‌دار (موش دالان ساز)

- این موش‌ها پناهگاه‌های عمیقی را در زمین ایجاد کرده و به‌ندرت در سطح زمین دیده می‌شوند؛
- از نشانه‌های وجود موش دالان‌ساز در محیط کشت می‌توان به تل‌ماسه‌های تخت و دایره‌ای شکل روی سطح زمین اشاره کرد؛

انواع موش‌های کیسه‌دار (وُل چمنزار)

- وُل چمنزار به خانواده موش‌های صحرایی تعلق داشته و طول بدن آن‌ها به ۱۰ تا ۱۵ سانتی‌متر می‌رسد؛
- چرخه عمر این موش به گونه‌ای است که به‌طور ناگهان در محیط پدیدار شده و سپس ناپدید می‌شوند؛
- رنگ بدن این موش‌ها معمولاً خاکستری تیره و متمایل به قهوه‌ای بوده، و از علائم وجود آن‌ها در زمین کشت پسته می‌توان به کنده یا جویده شدن پوست تنه درخت اشاره کرد؛

انواع موش‌های کیسه‌دار (موش صحرائی)

روش‌های مختلف برای کنترل یا کاهش جمعیت موش‌ها در زمین پسته

- به دلیل تنوع گونه‌های مختلف موش در محیط کشت پسته، در حال حاضر از ترکیب روش‌ها و ابزار مختلف برای کنترل جمعیت این موجود استفاده می‌شود؛

شناخت ماهیت و ویژگی‌های موش‌های کیسه‌دار

	WINTER	SPRING	SUMMER	AUTUMN
MAJOR ACTIVITY PERIODS				
adults		██████████		██████████
reproduction		██████████		
juveniles	██████████		██████████	██████████
MAJOR FOOD SOURCE				
green foliage		██████████		
seeds			██████████	██████████
BEST TIME FOR CONTROL				
fumigation		██████████		
baiting			██████████	██████████
trapping		██████████		██████████

- شناخت ماهیت و ویژگی‌های موش‌های کیسه‌دار و بندپایان مخرب به شما کمک می‌کند تا تصمیمات بهتری برای مقابله با آن‌ها اتخاذ کنید؛
- برای مثال، پژوهش‌ها در محیط پسته نشان داده است که کلاهو یا سنجاب خاکی بالغ معمولاً در بهار و پاییز بیشترین فعالیت را داشته، در حالی که موش‌های نابالغ بیشترین فعالیت خود را در فصل‌های پاییز و زمستان دارند؛
- منبع غذای اصلی سنجاب خاکی در نیمه اول سال از طریق پوشش گیاهی تأمین شده، در حالی که بذر و دانه گیاهان در نیمه دوم سال غذای این موجود را تأمین می‌کند؛

روش‌های مختلف برای کنترل جمعیت موش‌های کیسه‌دار

تیراندازی	ترساندن	استفاده از مواد دفع‌کننده	ایجاد مانع فیزیکی	تله گذاری	سم‌پاشی دالان‌ها	طعمه گذاری	دست‌کاری و تخریب زیستگاه	
بله				بله	بله	بله	بله	کلاهو (سنجاب خاکی)
		-		بله	بله	بله	بله	موش دالان‌ساز
		-	بله		-	بله	بله	وُل چمنزار
				بله	-	بله	بله	موش صحرايي

دست کاری زیستگاه

- دست کاری زیستگاه شامل کاهش تعداد عواملی می شود که جانور را برای ساخت لانه در یک محیط مشخص ترغیب می کند؛
- برخی از اقدامات برای دست کاری زیستگاه جانور شامل از بین بردن لانه های قدیمی موش ها، از بین بردن مخفیگاه ها و نقاط کور در سطح زمین، و از بین بردن منابع غذایی می شود؛

ایجاد مانع فیزیکی

- برای دور نگه داشتن موش‌های کیسه‌دار از نهال‌های پسته و کاهش آسیب می‌توان با پوشاندن تنه درخت موانع فیزیکی را دور آن ایجاد کرد؛

تله گذاری

- تله‌های مختلف برای به دام انداختن یا از بین بردن کلاهو یا سنجاب حاکی شامل تله‌های لوله‌ای، جعبه‌ای شکل، و فشاری می‌شوند؛
- از تله‌های فنس دار جعبه‌ای شکل برای زنده گیری موش‌ها استفاده می‌شود؛
- تله‌های فنس دار بسیار رایج بوده و استفاده از آنها نیازمند قرار دادن طعمه درون آنهاست؛

طعمه گذاری

سم کلکسیفرو ل	سم برومتالین	سم استریکنین	سم زینک فسفاید	داروی ضد انعقاد خون	
			بله	بله	کلاهو (سنجاب خاکی)
		بله	بله	بله	موش دالان ساز
			بله	بله	وَل چمنزار
بله	بله			بله	موش صحرائی

- طعمه گذاری به معنای استفاده از طعمه های سمی برای از بین بردن یا دور کردن موش ها از محیط کشت پسته است؛
- میزان و نحوه استفاده از تله های مختلف به قوانین محلی بستگی دارد؛
- یکی از سموم رایج برای آسیب زدن به موش های کیسه دار شامل استفاده از داروهای ضد انعقاد خون است؛

داروی ضد انعقاد خون

- از این ماده معمولاً برای پراکنده کردن تجمع جانوران در یک نقطه استفاده شده، و برای تأثیرگذاری نیازمند استفاده چندباره است؛

سم زینک فسفاید

- سم زینک فسفاید بسیار قوی بوده و از آن برای پراکنده کردن تجمع جانوران در یک نقطه یا در کل سطح زمین استفاده می‌شود؛
- استفاده از این سم در اطراف مناطق شهری و مسکونی ممنوع بوده، و به دلیل ترکیبات شیمیایی ممکن است برای موش‌ها دافعه داشته باشد؛

سم استریکنین

- سم استریکنین بهترین گزینه برای موش‌های دالان‌ساز بوده، و برای استفاده از آن ابتدا باید محل حفر لانه موش را پیدا کرد و سپس سم را به‌طور مستقیم وارد کرد؛

موش صحرایی

- در باغهای کشت بادام از سم دیفاسینون برای از بین بردن موشهای صحرایی استفاده شده، و تأثیرگذاری ۹۰ درصدی را نشان داده است؛
- به دلیل خلق و خوی موشهای صحرایی، باید از سم دیفاسینون در تله‌های روی شاخه درختان استفاده کرد؛
- سم دیفاسینون در از بین بردن موش آهوئی نیز تأثیرگذار بوده است؛

سم پاشی دالان‌ها

- از این روش برای از بین بردن سنجاب‌های خاکی یا کلاهو استفاده شده، و در برابر موش‌های دالان‌ساز تأثیرگذاری ندارد؛
- سم رایج مورد استفاده در این حالت آلومینیوم فسفاید (قرص برنج) بوده، که اثرگذاری ۹۰ تا ۱۰۰ درصدی در از بین بردن سنجاب‌های خاکی دارد؛
- استفاده از این سم در برخی مناطق ممکن است با محدودیت‌هایی همراه باشد؛

سم پاشی دالان ها

ایجاد موانع فیزیکی

- در این روش حائل‌های فیزیکی دور تنه درختان پیچیده می‌شود تا از دسترسی موش به درخت جلوگیری شود؛
- یکی از روش‌های جدید برای دور کردن موش‌ها از درختان پسته شامل استفاده از دستگاه‌های دودزا است که بوی نامطبوعی را از خود ساطع کرده و منجر به دور شدن موجودات زنده می‌شوند. این روش در حال حاضر تأثیرگذاری مناسبی نداشته، و نمی‌توان از آن به‌عنوان رویکرد اصلی مقابله با موش‌ها استفاده کرد؛

تیراندازی

- تیراندازی و شلیک به کلاهو و سنجاب‌های خاکی می‌تواند روش تأثیرگذاری برای دور کردن این جانور از محیط کشت پسته باشد، با این حال این روش می‌تواند وقت و هزینه زیادی را به کشاورز تحمیل کند؛
- استفاده از گلوله‌های سربی برای کشتن سنجاب‌های خالی در بیشتر مناطق ممنوع شده و استفاده از آنها توصیه نمی‌شود؛

